

MESAFELİ SATIŞ SÖZLEŞMELERİNDE DAMGA VERGİSİ

STAMP DUTY IN DISTANCE SELLING CONTRACTS

Cengiz YILMAZ*

Ahmet DEMİREL**

Öz

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre mesafeli sözleşme, satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu ana kadar ve kurulduğu an da dâhil olmak üzere uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşmelerdir. Çalışmamızın konusunu mesafeli satış sözleşmelerinin damga vergisine tabi olup olmadığı oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mesafeli Satış Sözleşmeleri, İnternet, Damga Vergisi, Elektronik İmza

ABSTRACT

According to Protection of Consumer Law, no. 6502, distance sales contracts cover the sale of goods, services or digital content where there is no face-to-face contact with consumers. This article questions whether distance selling contracts are subject to stamp duty.

Keywords: Distance selling contracts, the Internet, stamp duty, electronic signature

* Vergi Mufettiş Yardımcısı

** Vergi Mufettiş Yardımcısı

M.G.T.: 18.06.2015 / M.K.T.: 22.12.2015

1- GİRİŞ

İnsanlık tarihiyle başlayan tüketim ihtiyacı teknolojik gelişmelere paralellik göstererek artarak devam etmektedir. Günümüzde zamanın kullanımının öneminin artması ve insanların alışveriş ihtiyalarını elektronik ticaretle sağlaması mesafeli satışları revaçta tutmuştur. Piyasa anlayışının değişmesi, piyasada var olan girişimci sayısının artması ve bunlarla birlikte tüketici taleplerinin artması ve bunun gibi birçok neden bu durumda etkili olmaktadır. Özellikle elektronik iletişim araçlarının ve elektronik ticaretin yaygınlaşmasıyla sözleşmelerin de doğal olarak elektronik ortamda düzenlenmesine sebep olmuştur. Bu çalışmamızda mesafeli satış sözleşmelerinin hukuki durumu ve 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu açısından incelenmesi yapılacaktır.

2- MESAFELİ SATIŞ SÖZLEŞMESİ

6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanuna göre mesafeli sözleşme, satıcı veya sağlayıcı ile tüketicinin eş zamanlı fiziksel varlığı olmaksızın, mal veya hizmetlerin uzaktan pazarlanmasına yönelik olarak oluşturulmuş bir sistem çerçevesinde, taraflar arasında sözleşmenin kurulduğu ana kadar ve kurulduğu an da dâhil olmak üzere uzaktan iletişim araçlarının kullanılması suretiyle kurulan sözleşmelerdir.

Tüketici, mesafeli sözleşmeyi ya da buna karşılık gelen herhangi bir teklifi kabul etmeden önce ayrıntıları yönetmelikte belirlenen hususlarda ve siparişi onaylandığı takdirde ödeme yükümlülüğü altına gireceği konusunda açık ve anlaşılır şekilde satıcı veya sağlayıcı tarafından bilgilendirilir. Tüketicinin bilgilendirildiğine ilişkin ispat yükü satıcı veya sağlayıcıya aittir.

Mesafeli satış sözleşmesi 27.11.2014 tarihli Resmi Gazete'de 29199 sayılı yönetmelik ile düzenlenmiştir. Tüketici, mesafeli sözleşmenin kurulmasından ya da buna karşılık gelen herhangi bir teklifi kabul etmeden önce, aşağıdaki hususların tamamını içerecek şekilde satıcı veya sağlayıcı tarafından bilgilendirilmek zorundadır.

- a) Sözleşme konusu mal veya hizmetin temel nitelikleri,
- b) Satıcı veya sağlayıcının adı veya unvanı, varsa MERSİS numarası,
- c) Tüketicinin satıcı veya sağlayıcı ile hızlı bir şekilde irtibat kurmasına imkân veren, satıcı veya sağlayıcının açık adresi, telefon numarası ve benzeri iletişim bilgileri ile varsa satıcı veya sağlayıcının adına ya da hesabına hareket eden kimliği ve adresi,
- ç) Satıcı veya sağlayıcının tüketicinin şikâyetlerini iletmesi için (c) bendinde belirtilenden farklı iletişim bilgileri var ise, bunlara ilişkin bilgi,
- d) Mal veya hizmetin tüm vergiler dahil toplam fiyatı, niteliği itibarıyla önceden hesaplanamıyorsa fiyatın hesaplanma usulü, varsa tüm nakliye, teslim ve benzeri ek masraflar ile bunların önceden hesaplanamaması halinde ek masrafların ödenebileceği bilgisi,
- e) Sözleşmenin kurulması aşamasında uzaktan iletişim aracının kullanım bedelinin olağan ücret tarifesi üzerinden hesaplanmadığı durumlarda, tüketicilere yüklenen ilave maliyet,
- f) Ödeme, teslimat, ifaya ilişkin bilgiler ile varsa bunlara ilişkin taahhütler ve satıcı veya sağlayıcının şikâyetlere ilişkin çözüm yöntemleri,
- g) Cayma hakkının olduğu durumlarda, bu hakkın kullanılma şartları, süresi, usulü ve satıcının iade için öngördüğü taşıyıcıya ilişkin bilgiler,
- ğ) Cayma bildiriminin yapılacağı açık adres, faks numarası veya elektronik posta bilgileri,

- h) Cayma hakkının kullanılmadığı durumlarda, tüketicinin cayma hakkından faydalanamayacağına ya da hangi koşullarda cayma hakkını kaybedeceğine ilişkin bilgi,
- i) Satıcı veya sağlayıcının talebi üzerine, varsa tüketici tarafından ödenmesi veya sağlanması gereken depozitolar ya da diğer mali teminatlar ve bunlara ilişkin şartlar,
- j) Varsa dijital içeriklerin işlevselliğini etkileyebilecek teknik koruma önlemleri,
- k) Satıcı veya sağlayıcının bildiği ya da makul olarak bilmesinin beklendiği, dijital içeriğin hangi donanım ya da yazılımla birlikte çalışabileceğine ilişkin bilgi,
- k) Tüketicilerin uyuşmazlık konusundaki başvurularını Tüketici Mahkemesine veya Tüketici Hakem Heyetine yapabileceklerine dair bilgi.

Satıcı veya sağlayıcı, tüketicinin siparişinin kendisine ulaştığı andan itibaren taahhüt edilen süre içinde edimini yerine getirir. Mal satışlarında bu süre her hâlükârda otuz günü geçemez. Satıcı veya sağlayıcının bu süre içinde edimini yerine getirmemesi durumunda tüketici sözleşmeyi feshedebilir.

Tüketici, on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart ödemeksizin sözleşmeden cayma hakkına sahiptir. Cayma hakkının kullanıldığına dair bildirimin bu süre içinde satıcı veya sağlayıcıya yöneltilmiş olması yeterlidir. Satıcı veya sağlayıcı, cayma hakkı konusunda tüketicinin bilgilendirildiğini ispat etmekle yükümlüdür. Tüketici, cayma hakkı konusunda gerektiği şekilde bilgilendirilmezse, cayma hakkını kullanmak için on dört günlük süreyle bağlı değildir. Her hâlükârda bu süre cayma süresinin bittiği tarihten itibaren bir yıl sonra sona erer. Tüketici, cayma hakkı süresi içinde malın mutata kullanımı sebebiyle meydana gelen değişiklik ve bozulmalardan sorumlu değildir.

Oluşturdukları sistem çerçevesinde, uzaktan iletişim araçlarını kullanmak veya kullandırmak suretiyle satıcı veya sağlayıcı adına mesafeli sözleşme kurulmasına aracılık edenler, bu maddede yer alan hususlardan dolayı satıcı veya sağlayıcı ile yapılan işlemlere ilişkin kayıtları tutmak ve istenilmesi hâlinde bu bilgileri ilgili kurum, kuruluş ve tüketicilere vermekle yükümlüdür. Ancak bu fıkra kapsamında aracılık edenler, satıcı veya sağlayıcı ile yaptıkları sözleşmeye aykırı fiillerinden dolayı sorumludur.

3- ELEKTRONİK ORTAMDA YAPILAN SÖZLEŞMELERİN HUKUKİ DURUMU

6098 sayılı Türk Borçlar Kanunun 1. maddesine göre sözleşme, tarafların iradelerini karşılıklı ve birbirine uygun olarak açıklamalarıyla kurulur. İrade açıklaması, açık veya örtülü olabilir.

Elektronik iletişim araçları kullanılmak suretiyle akdedilen sözleşmeler elektronik sözleşme olarak adlandırılır. Elektronik sözleşmede taraflardan biri yahut her ikisi, iradesini yazı, görüntü, ses ve benzeri diğer verilerin sayısallaştırılması suretiyle açıklamakta ve karşı tarafa bu şekilde yöneltmektedir.

Borçlar hukukunda sözleşmenin hükümlerini doğurmaya başladığı zaman ile kurulduğu zamanın saptanması bakımından Türk Borçlar Kanunu'nda hazır olanlar arasındaki sözleşmeler ile hazır olmayanlar arasındaki sözleşmeler birbirinden farklı hükümlere tabi olmaktadır. Hazırlar arasında yapılan sözleşmelerde, icabın hemen kabul edilmesi gerekir ve kabul beyanıyla birlikte sözleşme kurulmuş olur ve aynı zamanda sözleşmenin hükümlerini doğurmaya başlar. Telefon, bilgisayar ve elektronik araçlarla sağlanan iletişim sırasında yapılan öneri, hazır olanlar arasında yapılmış sayılır. Bu durumda elektronik ortamda düzenlenen sözleşmelerde sözleşmenin kurulma anı ile hüküm ve sonuçlarını doğurmaya başladığı an aynıdır.

4- MESAFELİ SATIŞ SÖZLEŞMELERİNİN DAMGA VERGİSİ AÇISINDAN DURUMU

488 sayılı Damga Vergisi Kanununun 1. maddesinde, bu Kanun'a ekli (1) sayılı tabloda yazılı kâğıtların damga vergisine tabi olduğu, bu kanundaki kâğıtlar teriminin, yazılıp imzalanmak veya imza yerine geçen bir işaret konmak suretiyle düzenlenen ve herhangi bir hususu ispat veya belli etmek için ibraz edilebilecek olan belgeler ile elektronik imza kullanmak suretiyle manyetik ortamda ve elektronik veri şeklinde oluşturulan belgeleri ifade etmektedir. 3. maddesinde, damga vergisinin mükellefinin kâğıtları imza edenler olduğu hükme bağlanmıştır.

Bununla ilgili Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından 97895701-002.01-765 sayılı 23.05.2013 özelgede bu durum şu şekilde açıklanmıştır; mevzuat hükümlerinden hareketle, bir sözleşmenin damga vergisinin konusuna girmesi için belli parayı ihtiva etmesi ve imza veya imza yerine geçen işaretler konmak suretiyle düzenlenmiş olması; sözleşme elektronik ortamda yapılıyorsa, belli parayı ihtiva eden sözleşmenin elektronik imza kullanmak suretiyle oluşturulması gerekmektedir. Buna göre, kâğıt ortamında düzenlenen sözleşmeler ilgililerince imzalandıkları anda; manyetik ortamda oluşturulan elektronik sözleşmeler ise elektronik imza kullanmak suretiyle oluşturuldukları anda damga vergisi açısından vergiyi doğuran olay meydana gelmektedir. İnternet ortamındaki sözleşmeleri kutucukları işaretlemek, onay izni vermek suretiyle düzenlenmesi halinde belli parayı içerse dahi damga vergisine tabi olmayacaktır. Elektronik ortamda düzenlenen mesafeli satış sözleşmelerinde, taraflarca 5070 sayılı kanunda tanımlanan elektronik imza ile imzalanan ve belli parayı içerenler damga vergisine tabi olacaktır. Bunun yanında sözleşmelerin 5070 sayılı kanun kapsamında tanımlanan elektronik imza ile imzalanmamış olanları ile bu imza ile imzalanmış olmakla birlikte belli parayı içermeyenler de damga vergisine tabi olmayacaktır.

5- E-İMZA

Elektronik imza kavramı, imza sahibine ait olan elle atılmış tarayıcıdan geçirilmiş sayısallaştırılmış imzaları, göz retinası, parmak izi ve ses gibi parametreler sayesinde bilgilerin bütünlüğü ve kimliklerin doğrulunu sağlar.¹ Hukuk sistemimizde elektronik imza güvenli elektronik imza olarak 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununda yer almıştır. Söz konusu kanunun 3/b maddesinde elektronik imzanın, “başka bir elektronik veriye eklenen veya elektronik veriyle mantıksal bağlantısı bulunan ve kimlik doğrulama amacıyla kullanılan elektronik veriyi ifade ettiği” Kanun’un 4. maddesinde güvenli elektronik imzanın, “Sadece imza sahibine bağlı olan, sadece imza sahibinin tasarrufunda bulunan güvenli elektronik imza amacıyla oluşturulan, nitelikli elektronik sertifikaya dayanarak imza sahibinin kimliğinin tespitini sağlayan” aynı kanunun 5. maddesinde ise “ güvenli elektronik imzanın elle atılan imza ile aynı hukuki sonucu doğurduğu belirtilmiştir. Ayrıca usulüne göre güvenli elektronik imza ile oluşturulan belgeler hukukumuzda senet hükmünde sayılmıştır. Ancak kanunların resmi şekle veya özel bir şekle tabi tuttuğu emlak alım satımı, evlilik gibi hukuki işlemler elektronik imza ile gerçekleştirilemez.

6- SONUÇ

2000’li yıllardan itibaren internetin ticaret için kullanılmaya başlamasıyla mesafeli satış sözleş-

¹ <https://e-imza.barokart.com.tr/NELERGETIRIYOR.aspx>, Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2015

melerinin önemi arttırmıştır. Bu durum aynı zamanda 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanunun da alıcı ve satıcının hak ve yükümlülüklerinin korunmasını gerektirmiş ve idare bu sözleşmeleri vergiye tabi kılarak kamunun ihtiyaçlarını finanse etmek istemiştir. Sonuç olarak, elektronik ortamda düzenlenen mesafeli satış sözleşmelerinde, taraflarca 5070 sayılı Kanunda tanımlanan elektronik imza ile imzalanan ve belli parayı içerenler damga vergisine tabi olacaktır. Bunun yanında sözleşmelerin 5070 sayılı kanun kapsamında tanımlanan elektronik imza ile imzalanmamış olanları ile bu imza ile imzalanmış olmakla birlikte belli parayı içermeyenler damga vergisine tabi olmayacaktır. İnternet ortamındaki sözleşmeleri kutucukları işaretlemek, onay izni vermek suretiyle düzenlenmesi halinde de belli parayı içerse dahi damga vergisine tabi olmayacaktır.

KAYNAKÇA

- 6502 Sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun
- Mesafeli Satış Sözleşmesi Yönetmeliği
- 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu
- 488 Sayılı Damga Vergisi Kanunu
- 5070 Sayılı Elektronik İmza Kanunu
- Gelir İdaresi Başkanlığı İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığı tarafından 97895701-002.01-765 sayılı 23.05.2013 özelgesi
- <https://e-imza.barokart.com.tr/NELERGETIRIYOR.aspx>, Erişim Tarihi: 27 Mayıs 2015